

Regionale konferanser våren 2007 – tilpasset opplæring

Utdanningsdirektoratet ønsker på de regionale konferansene å markere myndighetenes føringer på noen overordnede og fagovergripende temaer i Kunnskapsløftet- tilpasset opplæring, vurdering av elever/lærlinger og vurdering av lærestedet, og ledelsens rolle i dette arbeidet. Innlegget om tilpasset opplæring bør belyse hva tilpasset opplæring er – som begrep og i praktiske situasjoner i opplæringen.

Konferansene må rette søkelyset mot praksisfeltet – hvordan skoler, lærebedrifter og ledere jobber med tilpasset opplæring. Dette fokuset skal ikke bare handle om "best practice", men også synliggjøre de vanskelige og motsetningsfylte oppgavene en leder og lærestedet står overfor. Det er et mål at deltakerne forlater konferansene med ny innsikt i hvilke faglige, pedagogiske og organisatoriske utfordringer tilpasset opplæring byr på i dagens situasjon, og med konkrete tanker om hvordan de kan håndtere disse i samspill med skoleeier, lærere/instruktører, foreldre og elever/lærlinger.

Utdanningsmyndighetenes føringer - hvilke rammer gjelder for tilpasset opplæring?

- **Opplæringsloven:** Som en del av formålet (§ 1-2) står: *Opplæringen skal tilpassast evnene og føresetnadene hjå den enkelte eleven, lærlingen og lære kandidaten*
- **Generell del av læreplanen:** *Skolen skal ha rom for alle, og lærerne må derfor ha blikk for den enkelte. Undervisningen må tilpasses ikke bare fag og stoff, men også alderstrinn og utviklingsnivå, den enkelte elev og den sammensatte klasse.*
- **"Dette er kunnskapsløftet" (Rundskriv F-13/04):** Skolen møter et stadig større mangfold av elever og foresatte. Alle elever og lærlinger har krav på tilpasset og differensiert opplæring ut fra deres egne forutsetninger og behov. En skole basert på likeverd forutsetter at alle elever og lærlinger får de samme muligheter til å utvikle seg.
- **Læringsplakaten/Prinsipper for opplæringen:** *Skolen og lærebedriften skal fremme tilpasset opplæring og varierte arbeidsmåter. - Tilpasset opplæring innenfor fellesskapet er grunnleggende elementer i fellesskolen. Alle elever skal i arbeidet med fagene få møte utfordringer de kan strekke seg mot, og som de kan mestre på egen hånd eller sammen med andre. Det gjelder også elever med særlige vansker eller særlige evner og talenter på ulike områder. Tilpasset opplæring for den enkelte elev kjennetegnes ved variasjon i bruk av lærestoff, arbeidsmåter, læremidler samt variasjon i organisering av og intensitet i opplæringen. Bestemmelsene om spesialundervisning kommer til anvendelse når det er behov for en mer omfattende tilpasning enn den som kan gis innenfor den ordinære opplæringen. (utdrag).*
- **Fag- tidsfordeling:** Omdisponering av inntil 25 prosent av timetallet i fag (kap 1.2)
- **Strategi for kompetanseutvikling i grunnopplæringen 2005-2008:** *Personalet i grunnopplæringen skal ha kompetanse som sikrer elevene og lærlingene tilpasset opplæring med muligheter til å utvikle evner og talenter i samsvar med generell del, læringsplakaten og læreplanene for fag. Både skoleeiere, skoleledere og lærere trenger den kompetansen som er nødvendig for å møte en stadig mer mangfoldig gruppe elever og foresatte. Bedre tilpasset opplæring berører vesentlige sider av skolens virksomhet, og forutsetter faglig fornyelse og kompetanse løst for så vel lærere som skoleledelse.*
- **Tilsyn:** Det nasjonale tilsynet i 2007 skal kontrollere om skoleeier oppfyller lovens krav til tilpasset opplæring og spesialundervisning og om skoleeier har et forsvarlig system for å ivareta dette.
- **St prp nr 16 (2006-2007) ...og ingen sto igjen:** Jf omtalen under 6.3.4 Tilpasset opplæring

Tilpasset opplæring er en måte å forstå undervisning og læring på. Prinsippet berører lærestedet som organisasjon, dens kultur og alle som har sitt virke der. Tilpasset opplæring for **alle** elever og lærlinger vil på mange læresteder forutsette endring i tenkningen omkring organisasjonen og hva læring innebærer. Bedre tilpasset opplæring stiller store krav til lærestedet som lærende organisasjon og dermed til kompetent og tydelig ledelse. Forutsetninger for tilpasset opplæring er god kompetanse blant lærere, instruktører og ledere samt god planlegging, organisering og vurderingspraksis.

Noen forslag til problemstillinger:

• Kunnskap om status på fagfeltet

Hva vet vi ut fra **forskning og utredninger** om fakta, problemstillinger, dilemmaer og utfordringer når det gjelder tilpasset opplæring? Hva ligger i begrepet? Hvordan forstås tilpasset opplæring i praksis? Hva er forholdet mellom tilpasset opplæring og spesialundervisning? Tilpasset opplæring og minoritetsspråklige elever/ lærlinger? Hva er forutsetningene for god tilpasset opplæring? Hvilke utfordringer har vi knyttet til tilpasning til de svakeste og til de sterkeste elevene/lærlingene?

• Tilpasset opplæring i sammenheng med de andre temaene på konferansen:

Individvurdering, virksomhetsbasert vurdering og ledelsens rolle i dette arbeidet

Hvordan berører disse temaene hverandre i arbeidet for å skape velfungerende organisasjoner og økt læringsutbytte for alle? Hvordan bruke resultatene av vurdering på individ- og organisasjonsnivå for å få bedre tilpasset opplæring? Hvordan få til en opplæring som passer for den enkelte i forhold til metodeutvikling, universelle læremidler, tidsbruk, fleksibel bruk og tilrettelegging av lokaler og organisatoriske løsninger ut fra målet om tilpasset opplæring?